

NEVÍM, KDE JE TEN LIMIT

EXTRÉMŇÍ BIKER JAN KOPKA

Probouzíte se ve čtyřiceti stupních mrazu. Vylezete po čtyřech hodinách bdění ze spacáku, napijete se ledové vody a pokoušíte se ztuhlými rukama sbalit věci. Pak usednete na kolo a vydáte se na šestnáctihodinovou štreku pustinou na Aljašce. To není zlý sen. Extrémního bikera Jana Kopku přesně tohle baví.

Před pár dny se vrátil z dalšího extrémního závodu, tentokrát z Laponska. Město Rovaniemi se počtem obyvatel může rovnat Jablonci nad Nisou, ale rozlohou je to evropské velkoměsto. Domky a usedlosti jsou rozeseté na obrovských plochách, kde od jednoho souseda k druhému vede pustina dlouhá dvacet kilometrů. Trasa zdejšího

ultramaratonu začínala právě tady a vedla sněžnými pláněmi a neprojetými cestami, na kterých leží jen sníh, led a kde můžete narazit maximálně tak na opuštěný lovecký srub. Samozřejmě otevřený pro každého, kdo by se potřeboval ohřát nebo přenocovat. Třeba i osamělý biker.

Jan Kopka v Rovaniemi startoval už v roce 2013, kdy na tehdejší stopadesátikilometrové

trase vyhrál. Letošní podmínky byly o něco horší. „Podmínky na trase jsou velmi špatné,“ hlásil před závodem na svém facebookovém profilu. Ale kdo ho zná, ten tuší, že je to vlastně pozitivní zpráva. Zatímco většina závodníků naskočí do závodu plná sil, které postupně ubývají, Jan Kopka to má tak nějak jinak.

„Nejvíce se trápím první a druhý den. Všechny závody, které

jsou kratší než dva tři dny, jsou pro mě utrpení. Ale po dvou dnech moje tělo přejde do jiného režimu, nevyžaduje ani moc jídla. Jsem schopný jet dvacet hodin denně, čtyři hodiny spát a funguju.“

V Rovaniemi měl tedy Honza štěstí. Závod se kvůli špatným podmínkám protáhl na čtyři dny. První dny jel klidnějším tempem, rozumějte pouhých

šestnáct hodin v sedle, a další dva dny do toho šlápl. „Třetí den jsem se začal cítit dobře a dostihl jsem ty, kteří byli přede mnou, protože ti na tom byli přesně obráceně. Poslední den jsem jel 23 hodin v kuse a do cíle dorazil svěží a odpočatý. Klidně bych mohl jet dál,“ vysvětluje nad talířem těstovin v jedné z jabloneckých restaurací a není v tom stopa nabubřelosti ani ironie. Prostě to tak je.

Na prvních sto padesát kilometrů vyjelo 120 závodníků, kteří ještě procházeli kontrolními stanovišti, kde na ně čekali organizátoři s primitivním zázemím. Dalších sto padesát kilometrů, na které se vydalo pětadvacet statečných včetně Honzy, se už obešlo bez stanovišť. Na tuto trasu vyjíždějí už jen ti, kteří si věří, že to prostě přežijí a dokážou odhadnout, kdy je načase závod vzdát. Do cíle nakonec dorazili čtyři. Jan Kopka jako první.

Na to, že se celou dobu živil párky, je to víc než slušný výkon.

„Neměl jsem čas si podrobně pročíst pravidla a počítal jsem s tím, že to bude stejné jako na podobných závodech, kdy

je možnost využít všechno, co trasa nabízí. Tedy i dvě vesnice, kterými vede. Vezl jsem si jen studené nařezané salámy, sýry, ořechy, čokoládu, potraviny, které jen tak zobu, a plánoval jsem, že něco hutnějšího pořídím ve vesnicích. A když jsem zjistil, že potraviny nesmíme doplňovat, koupil jsem si prostě tři balení párků, které se dají jíst studené i teplé, a šel jsem na start.“

Zatímco si ostatní závodníci pojídali speciální „travel lunch“, Honza si na kontrolních stanovištích nad ohníčkem ohříval na klacku párečky. „Asi mi ostatní trochu i záviděli. Bylo to takové tábornické.“

Myslím, že tenhle detail Honzu Kopku skvěle vystihuje. Samorost, který vyhledává a překonává extrém svými klidným, ale naprosto vytrvalým stylem, který bych nazvala joginský. Bez zbytečných emocí a řečí za jakýchkoli podmínek stále vpřed. Když vypráví o svých zkušenostech z trati, je v tom absolutní nadšení, zanícení a nasazení. A mě postupně přestane bavit dělat vtípné narážky a kroutit hlavou pokaždé, když mi něco

přijde „až moc“, protože i ty nejšílenější věci jsou v jeho měřících prostě normální.

„Kde spíte?“

„Většinou se bivakuje venku. Můžete narazit na srub, ale v Laponsku jsem našel jediný. A nebo najdete takové přístřešky, úkryty chráněné ze tří stran, aby na vás alespoň pořád nefoukalo.“

„Ale ležíte na sněhu?“

„Ano.“

„Zpocený vlezte prostě do spacáku?“

„Člověk by měl být oblečený tak, aby se nepotil, protože ve vlhkém oblečení vám je zima. Letos byly jen dva stupně pod nulou, což byl problém, protože se potíte. Ideální je tak patnáct pod nulou.“

„A když vlezte večer do spacáku, je vám v něm teplo? Usnete?“

„Záleží na teplotách. Na Aljašce, kde bylo v noci minus čtyřicet, je to spíš takové bdění než spánek. Ale zase je dobré, že se probudíte.“

„Jakože že je to lepší než usnout, pěkně se vyspat, ale umrznout.“

„Přesně tak.“

1 DOBROU! Tahle nocují extrémní bikeri.

2 JAK TO JEDE? Potkat na trase kolegu je spíš vzácnost.

3 PROTI MRAZU. Speciální úprava á la Kopka.

4 AUSTRÁLIE. Trasa závodu Crocodile Trophy 2000 vedla přes celý kontinent.

5 ROVANIEMI. A Honzův ne tradiční „travel lunch“.

NIKDO SE TOMU NEDIVÍ

K extrémům se Honza dopracovával postupně. Začínal závodním lyžováním, deset let závodil na silničním kole, deset na horském. Ale pořád to nebylo ono. Hledal něco víc, než je obyčejná cyklistika. A objevil extrémní závody. Kromě Crocodile Trophy, který vede australskou buší v padesátistupňových vedrech, Transalp Challenge s celkovým převýšením víc než dvacet kilometrů, Great Divide Race, což je nejdelší závod s trasou čtyři tisíce kilometrů, vede Skalistými horami z Kanady až do Mexika a není až taková vzácnost zde potkat pumu nebo grizzlyho, se v roce 2003 poprvé postavil na start legendárního závodu Iditarod Trail Invitational. Ten vede napříč Aljaškou a měří zhruba 1 800 km. A považuje se za ten nejtěžší.

Extrémní je na něm všechno. Vede po stezkách psích spřežení, účastníci ho můžou zdolat na kole, pěšky nebo na lyžích, probíhá bez jakékoli podpory nebo jištění. Závodníci jsou celou dobu bez spojení a každý si musí poradit sám a odhadovat

síly na vlastní riziko. Když se někdo ocitne v krizi, pak je jen na něm, jak se z ní dostane. Honza si to při prvním startu vyzkoušel, když se propadl do ledové vody. (Myslím, že to byla jen nějaká říčka nebo potok. Snažil se nadzvednout kolo, aby ho dostal na břeh, a kvůli přenesené váze kola se mu pod nohou probořil led.)

„Tehdy jsem nedorazil. Fyzicky jsem na tom byl možná nejlíp za všechny svoje starty, ale psychicky jsem byl na dně. Poprvé na takový závod není nikdo připravený. Vlastně na něj není připravený ani podruhé, ani potřetí. Aljaška vás vždycky láme. Ale poprvé jsem zůstal viset někde uprostřed Yukonu. Sto padesát kilometrů na každou stranu. A pak přišel blizzard a všechno zakryl sněh.“

Tehdy měl štěstí, že našel uprostřed divočiny srub, v němž přebýval pár dní, dokud ho ne našli Eskymáci.

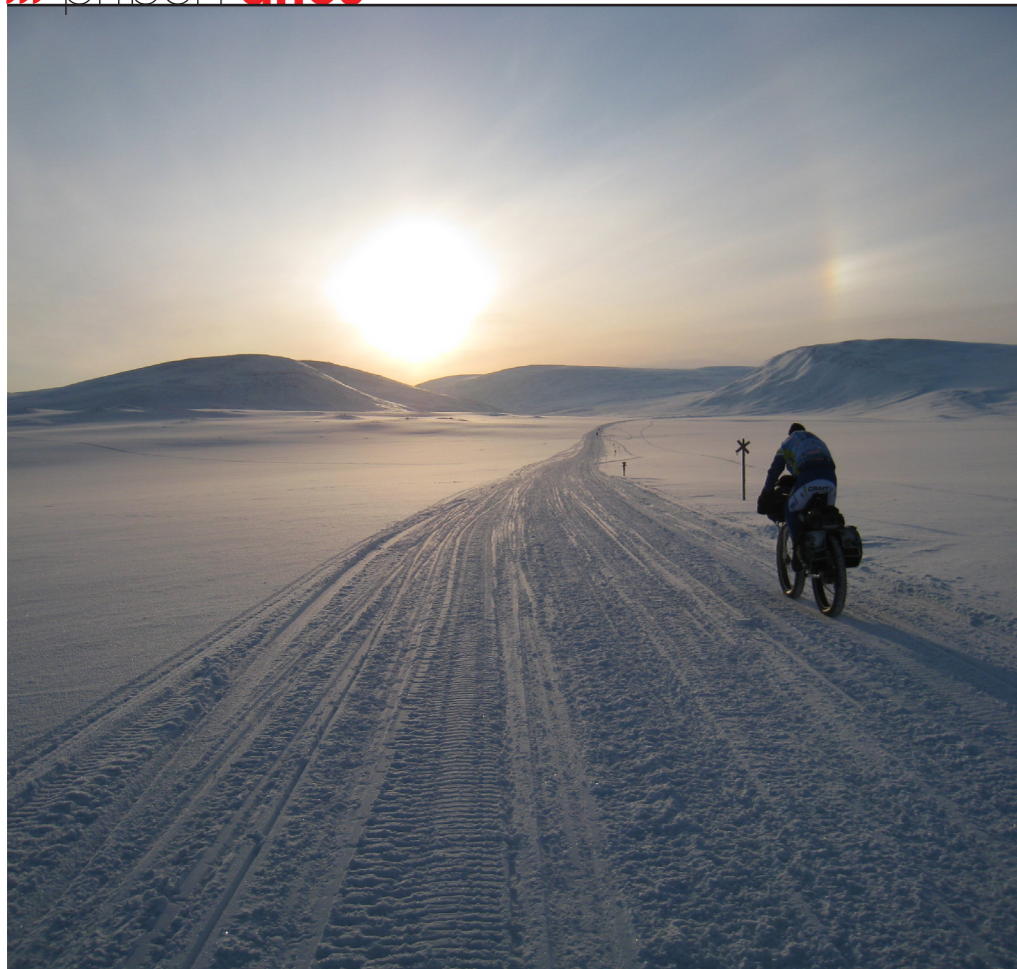
„Co říkali?“

„Nabídli mi, že mě odvezou do vesnice.“

„To se nedivili, že uprostřed sněžné pláňe najdou ve srubu cyklistu?“

INZERCE

1/4

DOBRODRUŽSTVÍ, PŘÍRODA A SAMOTA. A velká cesta k sebepoznání.

„Ne. Diví se lidi tady, když jedu v zimě po silnici na kole. To troubí, najíždějí a řvou na mě, že tam nemám co dělat. A pak jdete na Aljašce v minus čtyřiceti s kolem a nikdo se ničemu nediví.“

„A nediví jste se, že se nediví?“

„Byl jsem vždycky připraven, ve střehu a čekal jsem, že mi někdo řekne, proč jsem takový debil a chodím s kolem po Aljašce. Ale setkal jsem se jen s úplně opačným přístupem. Byl jsem hrdina a frajer, který chce něco takového zkusit a dokázat. Lidi, kteří mě nikdy neviděli, mě zvali domů, nabízeli jídlo a nocleh, abych pak mohl jet zase dál.“

„Nedivili se ani v Laponsku?“

„Ne. Přijedete do města na polární kruh, kde se silnice nesolí, město je sněhobílé, silnice taky. Ale podél každé silnice je vymetený pruh, po kterém jede v únoru paní na normálním tenkém kole ráno do práce do úřadu. Nebo děti do školy. Na kole se tu jezdí celý rok. Jen u nás,

v zemi, kde zima trvá o několik měsíců kratší dobu a je nesrovnatelně mírnější, to lidé nedokáží pochopit. Alespoň prozatím.“

NESMÍTE JET POSLEDNÍ

Nejtěžší jsou rána, kdy je tělo ztuhlé, krevní oběh utlumený, ruce se klepou a každý pohyb zabere o půl hodiny víc než v normálním provozu. Sednout na kolo a jet dalších X kilometrů je pro Honzu vlastně to nejpřirozenější. Jede celé dny. Zatímco závod v Rovaniemi zvládl celkem nalahko, na Aljašku by si nedovolil vyjet bez vaříče už jen proto, že kdyby se něco stalo, jediná šance je zalézt do spacáku, ohřívat si vodu a doufat, že ho další závodník nebo domorodci objeví.

„To nemáte k dispozici ani vysílačky?“

„To jsou obrovské vzdálenosti, na které vysílačky nedosáhnou. A mobilní telefony tady nemají pokrytí. Teď začaly mít pokrytí alespoň některé vesnice,

ale to znamená zase maximálně dva kilometry za vesnici.“

„A co kdyby vás nikdo našel?“

„Nesmíte jet poslední.“

„A to tam ještě nikdo nezůstal?“

„Ti, kteří na to neměli, to zabalili dřív. Pro hodně lidí je tenhle závod velká rána pro sebevědomí. Moje zkušenost je taková, že vydrží spíš nenápadní outdooristé než namakaní vrcholoví sportovci s vysokým sebevědomím. Aljaška je dostane na kolena.“

Honza se na Aljašku v roce 2007 vrátil a závod Iditarod vyhrál. Trasu ujel za třiatřacet dnů. Jeho tělo jelo ve svém režimu, když nestíhal doplnit jídlo, vystačilo si i s pár bonbony na den. „Nedokážu posoudit, kde jsou ty limity. Jestli by se to třeba pak ze dne na den zlomilo jako klacík, ale zatím jsem se s tím minimem jídla a maximem záteže do krize nedostal. A nepřestává mě překvapovat, jak dokáže tělo hledat rezervy.“

KLIDNĚ NA KOLOBĚŽCE

Dostáváme se k otázce, která je nasnadě celou tu dobu: proč vlastně? Honza reaguje okamžitě. Není to jen tupé šlapání a jízda nadoraz, vysvětluje, ale i odhad, jaká bude cesta. K závodu patří třeba i sledování stop závodníků před vámi, ze kterých se dá vyčíst všechno důležité. Jak rychle kdo jede, jak často odpočívá, kde měl na trati potíže. Je to jako stopování zvěře. A pak je to velká cesta sebepoznání.

„Nepřestává mě překvapovat, jak dokáže tělo fungovat, hledat rezervy, jak strašně silný je náš pud sebezáchovy. Kdybych nejel na Aljašku, nikdy bych to nepoznal. Všechny tyto závody pro mě mají obrovskou nadhodnotu. Je to dobrodružství, příroda, ale i poznání filozofie místních lidí, kteří považují za běžné to, co v naší civilizaci běžné není. Samozřejmě já to fyzické vyčerpání potřebuju, protože jsem na něm už závislý, ale už při poslední Aljašce jsem zjistil, že je pro mě nepodstatné, kolikátý dojezd a jestli vůbec dojezd. Pokud je člověk vnímavý, tak ho každá taková cesta posune o kus dál.“

A protože si to všechno Honza nechtěl nechat jen pro sebe, z každého závodu vzal to, co se mu na něm nejvíc líbilo, a v roce 2011 odstartoval první česko-slovenský ultramaraton 1000 Miles Adventure. Podmínkou je dopravit se po trase dlouhé tisíc mil vlastní silou. Pěšky, na kole, ale třeba i na koloběžce, jako to zkouší jeden ze stálých účastníků. „Dojít celou trasu se mu podařilo až napočtvrté a na další start přinesl koloběžku. Nakonec ji nesl na zádech jako kytaru a dojetí závod mu trvalo o týden déle než bez ní. Dokonce byl první, kdo závod došel až v srpnu. Ale letos přijde určitě zase.“

Stejně jako příbuzné zahraniční ultramaratony závodníci soutěží při 1000 Miles Adventure na vlastní riziko. Je staven pouze start, cíl a přesná trasa. To, kde závodníci přespávají a stravují se, je pouze na nich. Jako důkaz, že závodník prošel celou trasu a všechny check pointy slouží GPS záznam. Letošní závod startuje 3. července. ■

marta.fenclova@mfdnes.cz